

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 15: In Chlorim, seu Chloridem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A quadrantal, tertia fere parte minus cōtinet, quàm cadus, aut metretes, aut ceramium: quæ proximæ mensuræ, amphoram, & vnam, seu tres vnas capiunt: amphora autem duas vnas duntaxat aut certè paullo plus.

SPARTACUM] Bellum seruile, quòd Chryso & Spartaco ducibus cum populo Romano gestū est, anno fere decimo sexto post Marficum, ortum est, L. Licinio Lucullo, & M. Aurelio Cotta. Coss. De Spartaco sic Athen. libr. 7. καὶ Σπάρτακος δὲ ὁ μονομάχος ἐκ Καπύης πόλεως Ἰταλικῆς ἀποδράς καὶ τὰ μεθόρια Ἀττικὰ, πολὺ πλῆθος ἀποστήσας οἰκετῶν (ὡς δὲ καὶ αὐτὸς οἰκέτης, θράξ γένος) κατέδραμε πᾶσαν Ἰταλίαν, χρόνον ἐκ ὀλίγου, πολλῶν δόλων καὶ ἐκάστην ἡμέραν συρρέοντων ὡς αὐτὸν. καὶ εἰ μὴ ἀπέθανεν ἐν τῇ πρὸς Δικίνου Κράσσου ἀρρεστώσει, ὃ πὼν τοχόντα αὐτὸν ἰδρῶτα πῆς ἡμεδαπῆς παρέρχεν. quibus ex verbis (ne verbum verbo reddamus) intelligere licet, hunc Spartacum seruū & gladiatorem, & genere Thracem fuisse, totamque Italiam diu populatum esse, maiore in dies seruorum multitudine ad eum conflente: & nisi in eo prælio, quod aduersus Crassum commisit, occubuisset, magnū in discrimen rem Romanam fuisse venturam. Plu-

B tarchus autem in Crasso scribit, quamuis in ea pugna, quæ aduersus Spartacum pugnata est, Crassus (cui id bellum fuerat mandatum à senatu) sese fortissimè gesserit, suūque ipsius corpus periculo obtulerit: illius victoriæ tamen gloriam Pompeio esse quæsitam, atq; ascriptam, propterea quòd eos, qui è prælio aufugerant, exceptos Pompeius interfecerit: ita vt ad senatū scripserit, Crassum quidem aperto Marte vicisse fugitiuos: se autem belli reliquias sustulisse, & (vt ait Plutarchus) τὸ πολέμου πῶν ῥίζαν ἀιρηκέναι, id est, belli radicem excidisse.

SPART. SI QVA, &c.] si qua testā, seu si quis cadus effugere potuit Spartaci, & fugitiuorum manus, totam Italiam suo arbitratu percurrentiū ac vastantium. Sed videtur non posse ferri hæc explicatio, si qua testā: id est, si aliqua testā: alioqui erit trochæus, seu tribrachus pro dactylo, quā πότιν- quæ enim recti casus, breuis est syllaba. Dicendum igitur est, vel hic legi debere, si qua pro si qua. quod quibusdam placet: vel si seruetur lectio recepta, si qua, quæ hic præter naturam, longum fieri: aut, quod magis probo, si qua, positum esse pro, si qua parte, seu potius, si qua ratione, vt apud Virg. lib. 1. Æn. princip. Si qua fata sinant. quamquam Carisus lib. 2. si qua vult esse positum apud Virgil. pro si quo, hoc est, si quo modo: quemadmodum & lib. 6. in extr. si qua fata aspera rumpas, Tu Marcellus eris. non dissimile est illud eiusdem, Palam. Et si non aliqua nocuisses, mortuus esses. Non desunt qui sic explicant, Spartacum si qua, &c. id est, si vinam in aliqua testā conditum, potuit Spartacum fallere: vt vox cadus subintelligatur, & iungatur cum verbo potuit, & pro vino posita intelligatur: quæ testā autem sint sexti casus, pro in aliqua testā. quod mihi nullo modo placet. Non est autem dubium, quin, quem cadum paullo antè dixerit, hic testam appellet. hoc tantum interest, quòd testā materiam declarat, cadus mensuram.

FALLERE] λαθάνειν, latere, vt sæpius iam dixi.

DIC ET ARGVTE PROPERET, &c.] D dic & Neara, vt properet colligere crinem nodo. id est, religare comam in nodum. tale est illud Ode 11. lib. 2. dic age cum lyra Maturet in comam Lacene More comam religata nodum.

MYRRHEVM] subhauum: vel myrrhei coloris: vel myrrhino vnguento delibutum. Tibull. lib. 3. eleg. 4. Sullabat Tyrio myrrhearore coma. Propert. lib. 1. An quid Oronthea crineis persunderet myrrha? inuat repetendum ἀπὸ κινῶ.

NODO COHIBERE] colligere, seu religare in nodum. sup. Od. 19. lib. 2. d. in nodo coercere.

LENIT ALBESCENS ANIMOS, &c.] coniungenda sunt hæc, animos, litium & rixæ cupidus, vt significet πὼν θυμὸν. canities (inquit) & ætas ingrauescens me mitiorem & placidiorem reddidit. Atqui facit nos amariore senectus: & senes sunt iracundiores vitis, vitio ætatis: & odiosa est omnis in imbecillo corpore offensio. Itaque pueri, senes, mulieres maximè sunt iracundi. Respondeo senes, quidem, vt & mulieres, & pueros, esse admodum iracundos: sed tamen quia sunt imbecilli, iram continent: aut si non continent, frustra irascuntur: at viri & iuuenes irati, sui doloris continuo pœnas expetunt, & manu, vi, ferro, iniuriam acceptam vlciscuntur.

CALIDVS IUVENTA,] epist. ad Pison. florente iuuenta Fernidus: id est, iuuenis: quem Græci vno nomine αἰζὼν dicunt, quasi αἰετὸν: id est, semper feruentem. Profert hunc locum Seruus, ad illum Virg. Æn. 5. Tum verò exarsit iuueni dolor.

CONSULE TVLLO] L. Volcatio Tullo, id est, anno ab vrbe condita 1060. quo tempore annum ætatis suæ agebat circiter xxxi. si verum est eum natum esse L. Aurelio Cotta, & M. Manlio Torquato Coss. quod quidem de se ipse testatur Od. 12. epod. Tu vna Torquato mone Consule pressameo.

IN CHLORIM, seu Chloridem.

Ode 15.

Vt saltem vetula, nequitia & libidini
modum constituat.

VXOR pauperis Ibici,
Tandem nequitia fige modum tuæ
Famosisq; laboribus.

Maturo propior desine funeri
Inter ludere virgines,
Et stellis nebulam spargere candidis.

Non, si quid Pholoën satis,
Et te, Chlori, decet. filia rectius
Expugnat iuuenum domos,

A *Pulso thyas uti concita tympano.*
Illam cogit amor Nothi
Lasciuæ similem ludere caprea.
Te lana prope nobilem
Tonsa Luceriam, non citharæ, decent,
Nec flos purpureus rosæ.
Nec poti vetulam face tenus cadi.

Vxor PAVP. IB.] hanc Oden veteres norant esse mempticen: id est, ad reprehendendum comparatam.

NEQVITIAE FIGE MODVM TVÆ] constitue modum tuæ libidini, tuæque incontinentiæ. sic loquitur M. Tullius paradoxo 3. in extr. *Etiã ne in minimis rebus? Etiã: siquidem rerum modum figere non possumus: animorum tenere possumus.* quidam libri veteres habent *pone modum:* in his Torn. & Iann. & Danielis Aurelianensis, & Nicotian. & Ruffard.

B FAMOSISQVE LABORIBVS] Venereis & meretriciis. famosus enim semper turpitudinem significat, ut huius lib. Od. 3. *Famosus hospes.*

MATVRO PROP. DES.] id est, de line mortimaturæ iam propinqua, id est, anus decrepita, define, inquam, inter virgines & puellas iocari, & ludere.

INTER LVDERE VIRGINES] ludere inter virgines. vide annot. ad Od. 7. libri 2.

ET STELLIS NEVLAM, &c.] id est, & te vetulam, atque aridam puellis teneris, atque ætate florentibus admiscere.

CANDIDIS] id est lucidis. nam ut tenebræ nigra: ita lux, candida est.

PHOLOËN] puellam, filiam tuam.

EXPVGNAT IVVENVM DOMOS] non quod iuuenum foreis manibus, aut saxis effringat, sed quod mulieris forma, & flos ætatis, hastarum & gladiatorum instar, viros etiam fortissimos & constantissimos labefactet ac prosternat. Testem huc producam locupletem Anacreontem, *Νικῆ δὲ καὶ σιδῆρον, καὶ πῦρ καλὴ πρὸς ἔσση.* id est, mulier formosa ferrum & ignem superat. Quod si quis contendet, hanc Pholoën reuera amore stimulatam, & concitatam vltro ad iuuenum foreis cucurrisse, & in eas irrupisse, non pugnabo. & fortasse hæc sententia verior est.

PVLSO THYAS VTI, &c.] thyadi similis, pulsu tympani exaudito, furore concitata. sunt autem thyades Bacchi sacerdotes, quæ aliis nominibus manades, Bassaræ, & Bassarides, Bacchæ, &c. appellantur.

LVCKERIAM] oppidum Apuliæ, circa quod lanæ optimæ tondebantur. aiunt etiam in hoc oppido templum fuisse Mineruæ consecratum: cui deæ lanificium curæ est. decet (inquit) te colus, & fufus, & radij, & lanificium.

AMOR NOTHI] amor, quo Nothum deperit.

NEC POTI VETVLAM, &c.] nec te decet cados vsque ad facem exhaurire: sed puellas nem

pe impudicas, ut Od. 36. lib. 1. *Neu multi Damalis neri Bassum Threicia, &c.* Nam faminis, & matronis Romanis nefas erat omnino vinum gustare. Scribunt Plutarchus, Valerius Max. & Athenæus. Athenæi verba sunt hæc lib. 10. ex Polybio, *Παρά Ρωμαίους δὲ (ὡς φησὶ Πολύβιος ἐν τῇ ἕκτῃ) ἀπιρρηταὶ ζωαζὶ πίνειν οἶνον. τὸν δὲ καλούμενον πάσσον πίνεσι:* id est, apud Romanos autem (ut ait Polyb. lib. 6.) interdictum est mulieribus vini potu. vinum autem ex vuis passis bibunt. Idem tradidit & Valerius Maxim. lib. 2. cap. 1. bibere autem face tenus, proverbium olet. sic loquuntur & Græci. Lycida quidem ille apud Theocr. in Thalyssiis, dicit se potaturum labris vsque ad facem impressis. *Αὐταῖσι κλινασσι καὶ ἐς πρὸς χείλος ἐρείδων.* cod. Rain. Card. habet *Sed poti.* non probo. Sed non dissimulabo, in vno Codice Vaticano & Faern. meminisse me scriptum videre Romæ, *vetula:* & item hîc in Gallia reperi in vno Ruffard. & vno Nicotiano: ut scilicet cohæreat cum voce *face:* atque ita intelligamus hoc sentire Horatium, non decere hanc anū vini veteris amphoras vsque ad facem exhaurire. Omnino vocem *vetulam* retineo, ut multo pluriū librorum manu scriptorum auctoritate confirmatam: neque tamen, *vetula* damno, si cui probabitur magis. quod fortasse verum & rectum est.

AD C. MÆCENATEM.

Ode 16.

Se contentum esse sua sorte: hac autem affectione animi vitam beatam constare.

I *INCLVSAM Danaën turris ahenea,*
Robustæq; fores, & vigilum canum
Tristes excubiæ munierant satis
Nocturnis ab adulteris:

Sinon Acrisum, virginis abditæ

Custodem pauidum, Iupiter & Venus **F**
Risissent: fore enim tutū iter, & patens,
Conuerso in pretium deo.

Aurum per medios ire satellites,

Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argiui domus, ob lucrum

Demersa exscidio. diffidit urbium

Portas vir Macedo, & subruit amulos
Reges muneribus. munera nauium
Sæuos illaqueant duces.

Crescentem sequitur cura pecuniam,

Maiorūque fames. iure perhorru
Latè conspicuum tollere verticem,

Mæcenat,